

Література:

1. Ангелова В.В. Особливості використання ігрових технологій навчання освітніх галузей «Природознавство» і «Суспільствознавство». URL:
2. Використання ігрових технологій на уроках географії. URL: <https://vseosvita.ua/library/vikoristanna-igrovih-tehnologij-na-urokah-geografii-121770.html>
3. Воробйова С. Дидактичні ігри в процесі навчання // Рідна школа. 2002. №5. С. 46-49.
4. Дидактична гра (Форми навчання у школі): Книга для вчителя / За ред. Ю. І. Мальованого. Київ, 1992. С.89-104.
5. Дон О. Про дидактичні ігри // Завуч. 2001. № 23-24 (101-102). С.31-35
6. Корнєєв В. Дидактичні ігри як засіб розвитку пізнавальних інтересів учнів // Географія та основи економіки в школі. 2004. С17-22
7. Педагогічний енциклопедичний словник / [гол. ред. Б.М. Бім – Бад]. М., 2002. 324 с.
8. Пелецька С. Літосфера. Внутрішня будова землі // Краєзнавство. Географія. Туризм. (Шкільний світ). 2010. №39. С.21-22.
9. Селевко Г. К. Сучасні освітні технології / Г. К. Селевко. М. : Нар. освіта, 1998. 256 с. <https://vseosvita.ua/library/osoblivosti-vikoristanna-igrovih-tehnologij-navcanna-osvitnih-galujej-prirodoznavstvo-i-suspilstvoznnavstvo-35563.html>
10. Фідря Надія Нова українська школа: Гейміфікація на уроках географії. URL: <https://super.urok-ua.com/stattya-nova-ukrayinska-shkola-geymifikatsiya-na-urokah-geografii>
11. Франковська О. Ігрова педагогіка. Технологічний аспект // відкритий урок. 2005. № 21-22. С.53-59.

Varakuta O. FORMATION OF GEOGRAPHICAL COMPETENCES BY GAME TECHNOLOGIES

The article substantiates the relevance of play activities in the educational process of geography, reveals the essence of the concept of «game», «didactic game», «game technology», highlights the most important functions of the game, describes the essence of its components, developed methods of using some didactic games separate topics of the section «Lithosphere» from the course «Geography. General geography. 6 th grade».

Key words: *educational process, game, didactic game, lesson topic, lesson fragment.*

УДК 373.11.33:502

ІННОВАЦІЙНИЙ ОСВІТНІЙ ЕКСПЕРИМЕНТ РЕГІОНАЛЬНОГО РІВНЯ «ЕКО-ШКОЛА» ЯК ПЛАТФОРМА ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНО БЕЗПЕЧНОГО ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ

ВІТЕНКО І.

Тернопільський обласний комунальний інститут післядипломної педагогічної освіти

Головним аспектом розбудови системи національної освіти у напрямку входження до європейського та світового освітніх просторів на сучасному етапі є готовність педагогічних працівників до інноваційної діяльності. Ключове завдання освіти України у ХХІ сторіччі полягає у формуванні здорової, екологічно толерантної, соціально активної, високо інтелектуальної та національно свідомої особистості.

Метою реформи «Нова українська школа» є створення закладу освіти з високим рівнем екологічної культури, у якому «буде приємно навчатись», який «даватиме учням не тільки знання, а й вміння застосовувати їх у житті», а також «виховає інноватора та громадянина, який вміє ухвалювати відповідальні рішення». Єдиним правильним і ефективним шляхом перевірки результативності запровадження інновацій у системі освіти є експеримент або дослідно-експериментальна робота. Відповідно, у сучасному суспільстві все частіше виникає потреба у школах нового покоління, а тому особливого значення набуває реалізація Тернопільським ОКІППО за сприяння управління освіти і науки Тернопільської ОДА інноваційного освітнього експерименту регіонального рівня на тему «ЕКО-школа» для формування екологічно безпечного здоров'язбережувального освітнього середовища у закладах освіти Тернопільської області.

Мета експерименту полягає у розробленні та перевірці ефективності моделі формування навичок експериментальної роботи та науково-дослідної діяльності, вирішенні проблем інноваційного розвитку закладу освіти з урахуванням пріоритетів збереження та зміцнення здоров'я всіх суб'єктів педагогічного процесу, спрямованого на особистісний розвиток учнів, шляхом збереження довкілля, а також створенні педагогічних умов для впровадження дослідницького методу навчання.

Завданнями експерименту є:

- проаналізувати та визначити стан проблеми щодо формування дослідницького (експериментального) середовища у закладі освіти;
- розробити та апробувати концепції формування дослідницького (експериментального) середовища у закладі освіти та відповідної моделі її реалізації;
- визначити сутність поняття інноваційного освітнього середовища відповідно до теми експерименту;
- розробити моделі нового освітнього середовища відповідно до теми експерименту;
- визначити критерії, показники та рівні ефективності моделі формування дослідницького (експериментального) середовища у закладі освіти;
- розробити комплекс навчально-методичного забезпечення реалізації моделі формування дослідницького (експериментального) середовища у закладі освіти.

Експеримент реалізується з вересня 2019 р. до травня 2023 р.

На сьогоднішній день:

- проведено ряд організаційних та інформаційно-методичних заходів, науково-методичних консультацій;
- здійснено діагностику готовності учасників освітнього процесу до інноваційної діяльності в закладах освіти Тернопільської області, під час якої проаналізовано 248 діагностичних карт для педагогічних працівників, 87 діагностичних карт для учнів початкової, 533 діагностичні карти для учнів основної та старшої школи, 471 діагностичну карту для батьків школярів;
- створено обласну творчу лабораторію «Реалізація інноваційного освітнього експерименту регіонального рівня на тему «ЕКО-школа», до складу якої увійшли кращі педагоги-новатори області;
- розроблено та обґрунтовано модель і концепцію формування екологічно безпечного здоров'язбережувального освітнього середовища у закладах освіти Тернопільської області;
- налагоджено співпрацю та підписано угоди про співробітництво із закладами вищої освіти, громадськими організаціями та органами місцевого самоврядування;
- організовано і проведено семінари, вебінари, засідання круглих столів, тренінги, майстер-класи та інші методичні заходи підвищення кваліфікації педагогічних працівників.

В основі формування екологічно безпечного здоров'язбережувального освітнього середовища у закладах освіти шляхом упровадження інноваційного освітнього експерименту регіонального рівня «ЕКО-школа» лежить реалізація наскрізних змістових ліній «Екологічна безпека і сталий розвиток», «Здоров'я і безпека», що створює умови для розвитку здорової, екологічно толерантної, гармонійно розвинутої особистості та творчої самореалізації кожного громадянина України, розв'язує проблему підготовки вчителя-інноватора.

Саме тому педагогічні колективи закладів освіти, що беруть участь в інноваційному освітньому експерименті регіонального рівня на тему «ЕКО-школа», здійснюють активну освітню діяльність в контексті еколого-освітнього просвітництва та здоров'язбереження, а саме:

- організовують екологічні, здоров'язбережувальні, еколого-економічні, краєзнавчі, творчі, дослідницькі, STEM-проекти;
- беруть участь у конференціях та акціях міжнародного, всеукраїнського, обласного та регіонального рівнів;
- реалізують програму «Healthy Schools: заради здорових і радісних школярів»;
- проводять інтегровані й нестандартні уроки, масові заходи на екологічну та здоров'язбережувальну тематику, шкільні туристичні змагання, туристсько-екологічної студії, конкурси, наукові пікніки, Нобелівські читання, вікторини, дослідницькі квести, ексовиставки дитячої творчості, воркшопи, челенджі тощо.

На особливу увагу заслуговує робота освітян:

- Загальноосвітньої школи I-III ступенів села Гадинківці Копичинецької міської ради;
- Опорного закладу Почаївська загальноосвітня школа I-III ступенів Почаївської міської ради;
- Заліщицької державної гімназії м. Заліщики;
- Новосільської загальноосвітньої школи I-III ступенів імені Мирона Зарицького Скориківської сільської ради;

- Соборненська загальноосвітня школа І-ІІ ступенів імені Володимира Гарматія Байковецької сільської ради.

Це дає змогу ефективно реалізовувати науково-педагогічні принципи, які узгоджуються із загальними педагогічними принципами, віддзеркалюють сучасний рівень розвитку та напрями окреслені Концепцією «Нова українська школа», сприяють формуванню життєвої компетентності громадян, які вмітимуть працювати в команді, вирішувати складні проблеми, швидко адаптуватися до нових вимог, володіти своїми емоціями та розуміти інших, усвідомлено ставитимуться до необхідності берегти здоров'я як своє, так і оточуючих їх людей, а також створювати для цього необхідні умови, адекватно реагувати на нові виклики, навчатися впродовж усього життя.

Таким чином реалізація інноваційного освітнього експерименту регіонального рівня «ЕКО-школа» спрямована на вирішення проблем сталого розвитку закладів освіти засобами інтеграції змісту освіти й організаційних форм освітнього процесу щодо формування екологічно безпечного здоров'язбережувального освітнього середовища задля ефективної реалізації освітніх траєкторій та програм розвитку кожного учня з урахуванням пріоритетів збереження та зміцнення здоров'я всіх суб'єктів педагогічного процесу.

УДК 316.422:379.8

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ І МЕТОДИКИ ЕКСКУРСІЙНОЇ РОБОТИ

ДОБРОВОЛЬСЬКА С.¹, РУНЦІВ-КОРОЛЮК О.¹, ПИРІГ І.²

¹Галицький коледж імені В'ячеслава Чорновола

²Тернопільський фаховий коледж харчових технологій і торгівлі

У статті розкриті види інновацій в екскурсійній діяльності, сучасні технології і методики екскурсійної роботи та їх значення як складової частини в екскурсійному супроводі.

Ключові слова: екскурсія, інноваційні технології, інноваційні методики, інноваційний екскурсійний продукт

Актуальність обраної теми полягає в тому, що сьогодні інноваційна діяльність є невід'ємною складовою у багатьох сферах підприємництва. Не є винятком екскурсійна діяльність. Сучасний туристичний ринок вимагає нового підходу до організації екскурсійної діяльності як одного із основних туристичних продуктів. Індустрія туризму, що стрімко розвивається, потребує нового імпульсу у пошуку інновацій для конкурентної боротьби. Здатність зацікавити мандрівників своєю діяльністю є гарантією стабільного доходу та розвитку бізнесу.

Підвищенню вимог до проведення екскурсії, впровадження нових технологій, форм, методів в екскурсійну діяльність – це ті необхідні умови, які висуває екскурсант ХХІ ст. Інновації в екскурсійній діяльності сприяють успішному просуванню екскурсійних послуг на туристичному ринку, вони дають перевагу одній екскурсії над іншою. Розробка і проведення екскурсії – це вид діяльності, який потребує методичних навиків, техніки, глибоких знань історії, географії, краєзнавства тощо. До створення екскурсійних інновацій залучаються самі екскурсоводи, маркетологи, методисти, науковці та ін.

Інновації в екскурсійній діяльності можуть бути:

- інноваціями екскурсійного продукту;
- інноваціями в технології розробки і проведення екскурсії;
- технічними інноваціями в екскурсії;
- інноваціями в маркетингу і управлінні;
- персональними інноваціями (зовнішній вигляд, стиль екскурсовода) [3].

Сучасні технології екскурсійної роботи передбачають нові методики та прийоми її організації. Поки що деякі екскурсії проводяться із застосуванням прийому інтерактивності (безпосереднього залучення екскурсантів до проведення екскурсії), поруч із загальновідомими прийомами показу та розповіді. Інтерактивність може полягати в тому, щоб приміряти костюми якогось героя, відомої постаті, народу, певної епохи; взяти участь у невеликій театралізованій виставі; спробувати взяти в руки предмети побуту чи зброю тощо; долучитись до майстер-класу та ін.

Екскурсійний продукт можна назвати інноваційним за умови використання конструктивно нових форм і методів, новітніх ІТ-технологій. Сьогодні популярні так звані імерсивні технології (англ.